

DIA DEL PAÍS VALENCIÀ

9 d'Octubre en pau, descansen

La crònica dels 9 d'Octubre post-Franco és la història d'una substitució de símbols i de significats. El pacte PSOE-Unión Valenciana d'enguany (per a tractar d'evitar agressions blaveres) pot tancar un cicle. Joan F. Mira ha interpretat aquest final com «l'alegre funeral d'un presumpte cadàver».

Joan F. Mira

Fa uns anys, encara ben pocs, per aquests mateixos dies del 1977, un servidor va incomplir el deure cívic d'assistir a una manifestació. Va dominar-me l'instint «professional» d'un altre deure: el deure d'observar. De manera que vaig triar un lloc estratègic i relativament elevat, i em vaig disposar a contemplar els esdeveniments. De primer, grups de gent, molta gent, quasi tanta com la que acumulaven a la força per les voreres quan venia Franco, acudia al lloc i esperava. Passaren uns minuts, i llargues fileres de xicots amb braçalets van fer un cordó a cada banda i deixaren lliure l'espai central de l'avinguda. Després, una dotzena d'individus va passar corrents amb banderes de la república espanyola i una banderola del FRAP. Quasi tocant-los, una altra dotzena corria amb senyeres amb blau i cridaven alguna cosa que no vaig poder interpretar. Eren, els dos grups, com la guerrilla o la nota exòtica. Hi hagué un minut de calma. I llavors van aparèixer, entre la vella Audiència i la Glorieta. Una riuada de gent i un bosc encés de senyeres, per acudir a metàfores habituals. Però era veritat. Hi eren. Tots els dirigents polítics, vencedors o perdedors en les primeres eleccions. Tots els seus seguidors i els seus simpatitzants. Tots. Centenars de milers de persones. Milers i milers de senyeres. Si algú ara m'ho vingués a contar, si jo no n'hagués estat testimoni, no m'ho creuria. Però va ser veritat.

Va ser veritat un sol dia. Un sol 9 d'Octubre, el primer després d'unes

eleccions lliures, el primer i l'últim que el País Valencià era vist, vana il·lusió, com una possible pàtria, no com un camp de batalla entre la inèpcia i la misèria moral. Només una vegada tots aquells qui tenien una veu pública van fer una crida unànime, amb un sol nom i una sola bandera. Només una vegada. I la gent d'aquest país va respondre com mai no ho ha fet ni ho tornarà a fer. Aquell 9 d'Octubre no va ser un simple miratge: els cossos hi eren, encara que en moltes ànimes ja niava el sinistre projecte. Perquè si allò que els ulls podien veure era veritat, volia dir que els «catalanistes», és a dir els nacionalistes valencians que venien dels temps del franquisme, els qui duïen anys i anys parlant d'autonomia, dels drets sagrats de la llengua, parlant de País Valencià (i, *horresco referens*, ¡de Països Catalans!), parlant de recons-

trucció nacional, els «*rojoseparatistas*» de tota la vida... Bé, si aquella manifestació era veritat i significava alguna cosa, volia dir que teníem raó: que podia existir un valencianisme nacionalista real, seriós, un nou patriotisme que podia assolir un ressò popular inesperat.

I això, evidentment, no es podia consentir. No ho podien consentir les oficines centrals dels partits espanyols, que amb catalans i bascos ja en tenien prou i massa com a problema (gallecs i andalusos, ja se sap, no plantegen qüestions de fons, no fan por, són de casa: però els valencians, si es reboten, si «catalanegen», ja *no són de casa*, i la cosa es pot complicar horriblement, vista des de Madrid). I no ho podien assimilar les delegacions regionals valencianes dels mateixos partits. Per dues raons: a) perquè aquell projecte al qual conjuntu-

ralment feien costat, i que tan ampli ressò obtenia, no era en realitat el seu projecte; i b) perquè, malgrat l'eufòria del recent triomf del PSOE i d'UCD, un moviment valencianista conseqüent i popular, un moviment ampli de reivindicació nacional al País Valencià, només podia anar en detriment dels partits espanyols. Vegem la cosa amb més calma:

Tant la UCD d'aleshores (i, a *fortiori*, Alianza Popular llavors i ara) com el PSOE, no eren, al País Valencià, creacions polítiques autòctones: havien estat, malgrat l'existència de

sense pensar-s'ho més, ni donar-li més importància.

Però després s'ho van repensar, i van veure el perill. Un nacionalisme valencià popular, si arribava a quallar, havia de ser *necessàriament* hostil als partits espanyols, havia de ser per força un projecte polític diferent, podia arribar a ser una competència seriosa. *Calia*, per tant, desactivar tal possibilitat. En un primer moment, UCD va ser més expeditiva i més ràpida: molt aviat es van adonar que acceptar el nom «País Valencià» (nom oficial del Consell Pre-

autonòmic atorgat pel govern de Madrid amb Abril Martorell i tot) i la senyera sense blau era consolidar el nom i el símbol del nacionalisme històric valencià. La dreta-dreta, químicament pura i franquista, això, ja ho sabia des d'abans, i ja ho havia avisat. La dreta d'UCD va captar el missatge. Els aldarulls dels «blaveros», oportunament excitats, van ser-ne només l'excusa. El que no podien fer de cap manera, quan van obrir els ulls, era avalar, amb nom i símbols, la trajectòria del nacionalisme històric valencià. El nom i el símbol, per

tant, eren el primer enemic. No per una sobtada mania, sinó per una coherència.

El PSOE va ser més lent a reaccionar, i ho va fer en dues etapes: la primera, intentant neutralitzar, per absorció, un competidor polític que representava un perill potencialment greu: ni podien deixar lliure el camp del nacionalisme al PSPV, ni podien efectivament assumir el projecte nacional del mateix PSPV. Solució: anul·lar per absorció el possible competidor, tot proment sobre el paper l'assumpció del projecte nacional de l'enemic anul·lat. El mal és que aquesta promesa —la promesa de convertir-se ells, el mateix PSOE, en l'esquerra nacionalista del País Valencià— era simplement incomplible. Perquè ni entrava en els esquemes polítics dels qui la van fer (els

líders del PSOE valencià), ni encara menys en els esquemes generals del seu partit. Podien assumir concessions de forma i d'esperança, no canviar orientacions de fons.

Així, quan la dreta va presentar la batalla del nom i dels símbols —que era, en definitiva, la batalla *contra* les expressions de la reivindicació nacional valenciana—, el PSOE no estava en condicions d'oferir resistència. Per dues raons: a) Per al PSOE valencià, el possible perill d'una competència per part d'un nacionalisme valencià d'esquerra ja estava conjurat; per tant, no tenia necessitat de demostrar res ni de guanyar res en aquest camp; i b) per al PSOE la reivindicació nacional valenciana no havia estat mai, ni ho és, part del seu projecte, ideologia, principis o com vulgueu; per tant, per a ells, la relació

CARLES FRANCESC

A l'esquerra, el plenari de Parlamentaris envoltat de senyeres en 1977. A la dreta, dalt, «alegria» blavera. Baix, autoritats franquistes amb la bandera de la ciutat, en un 9 d'Octubre dels 60.

grupúsculs locals, organitzades des de Madrid, en tant que seccions provincials o regionals de partits espanyols. Un projecte valencià de reconstrucció nacional, un nacionalisme valencià, els era doncs completament alié. En un moment es van sumar a la idea d'Autonomia i d'Estatut, perquè era «allò que tocava fer» i perquè, en el cas del PSOE, havia estat una reivindicació permanent de les forces antifranquistes: no se'n podien inhibir. Ara bé, l'any 76 i l'any 77, l'únic valencianisme visible, sorgit de l'antifranquisme, era el que parlava de País Valencià i duia senyera sense blau. S'hi van sumar, doncs,

nom-símbols-reivindicació nacional era i és perfectament irrelevant. Cedir en aquest camp davant de la dreta va ser, per tant, no una simple feblesa, sinó un acte de coherència política. (La recent aprovació de la «Llei dels Símbols», sense pressions i per pura iniciativa pròpia, n'és la prova conclouent.)

Ara ja tenen allò a què uns i altres en el fons aspiraven: la «pau», el final del «conflicte». Una comunitat

autònoma espanyola com les altres, la gestió dels afers corrents, la parcel·la de poder que els pertoca, els «blaveros» (que tan útils van ser) reduïts a una molèstia epidèmica de paràsits endèmics, la dreta-dreta amb una clientela política sòlida que fins i tot pot presumir de «regionalisme» com en definitiva ha fet sempre, i el valencianisme nacionalista exclòs de la Santa Església, només font d'irritacions esporàdiques o de la commi-

seració que inspiren els habitants de les tenebres exteriors.

Del 9 d'Octubre de 1977 al 9 d'Octubre de 1985 han canviat moltes coses. Els pares de la mutació, els autors del gran escamoteig (amagar un colom, traure un conill), ja poden descansar en la seua pau. Aquest 9 d'Octubre, com el de l'any passat, és l'alegre funeral d'un presumpte cadàver. És festa. □

LES COORDENADES QUE MOUEN LA CELEBRACIÓ DELS 9 D'OCTUBRE

Teoria d'un xantatge ben mesurat

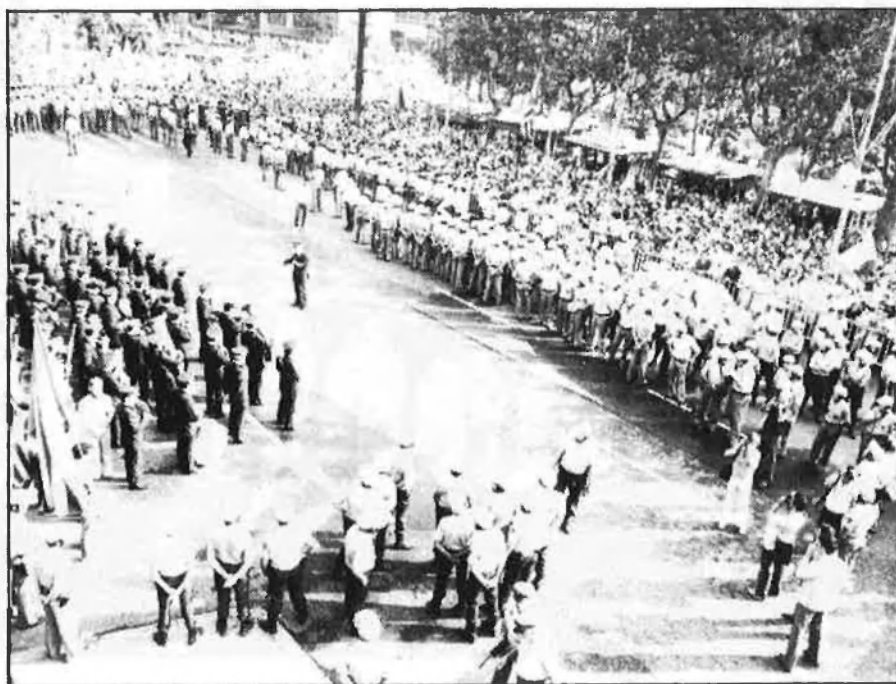
Després de cedir, cada vegada més, any rere any, a les pressions de la dreta més ultramuntana, la celebració institucional del Dia Nacional del País Valencià apareix desdibuixada, sense sentit.

Adolf Beltran

I, en el principi, fou el caos i la confusió. I era bonic. Encara eren vius els records i els comentaris sobre la gran manifestació del 9 d'Octubre de 1977, una convocatòria que, aparentment, havia transformat tots els valencians en autonomistes de pro, quan Joan Fuster, després de fer pública la seua prevenció en el parlament habitual dels Premis Octubre, escrivia al número 25 de la revista *Reporter*, de primeries de novembre:

«Com totes les aglomeracions «unitàries», la valenciana del 9 d'Octubre s'assentava damunt un «quid pro quo». Podia haver nascut d'un «pacte»; però no hi hagué «pacte». La convocatòria funcionà a partir d'unes quantes paraules iridiscents: «autonomia», «estatut», «nació», «llibertat». Paraules sense un contingut precís...»

I continuava: «...El 9 d'Octubre, confús i contradictori, va ser un acte d'afirmació «valenciana» sense precedents. ¿Qui ho negaria? Però confús i contradictori. No tots els que diuen «autonomia! autonomia!» diuen realment «autonomia!». Ni la ficció d'una «autonomia!» equival a les necessitats viscerales —perdó per l'adjectiu— d'un autèntic nacionalisme».

L'anàlisi, discutible i discutida en aquell context carregat d'expectatives i travessat per l'eufòria d'un país que semblava ressuscitar del malson del franquisme, contenia, però, un grau important de consciència sobre les contradiccions sense resoldre que havien de condicionar en el futur la política valenciana. Es tracta, sens dubte, del paper més lúcid que es va escriure sobre els esdeveniments d'aquells dies de l'any 77. Sobretot, perquè el temps n'ha confirmat les sospites. La resta era un garbuix de folklorisme franquista mal reciclat, netes i obertes esperances nacionalistes, indefinicions parlamentàries i apunts del primer i desordenat activisme anticatalanista.

L'any següent, des de *Las Provincias*, Manuel Broseta, que acabaria

esdevenint un dels ideòlegs de l'estratègia anticatalanista de la dreta, apuntava el principi d'una teoria de «pacificació civil». Feia molts mesos que s'havia desencadenat organitzadament la campanya demagògica i violenta que faria dels símbols i la llengua el centre d'atac a les reivindicacions nacionals heretades de l'oposició democràtica al franquisme. El catedràtic de Dret Mercantil intitulava el seu article, previ a la Diada, amb una recomanació: «Tingam la festa en pau». ¿Els sona? Efectivament, és l'argument que més s'ha repetit des de les institucions valencianes en els últims anys. Sense més èxit que la desmobilització i el desencant. Un argument que aleshores recollia el president del Consell, Josep Lluís Albiñana, assessorat en aquell moment per Broseta.